

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 1. De objecto materiali, & formali Divinæ scientiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](#)

Solvuntur Opposita.

51

In uno eodemque instanti considerare, deliberare, & operari posse: atque adeo admittit diversa signa naturae in instanti, in quo liberè operantur. Neque in re adeo certa licet longius immorari: tot enim dari possunt signa priora, & posteriora in uno, eodemque instanti reali indivisibili, quot causalitates subordinatae in illo instanti exercentur. Quin imò &

ipsi adversarij admittunt præfinitionem inimpedibilem præcedentem scientiam medium, quæ intendat consensum liberum per auxilium eligendum post prælucentiam scientiae mediae: atque adeo apud ipsos electio, & volatio determinati auxiliij est in signo posteriori ad præfinitionem inimpedibilem. Sic secum ipsis pugnant cum adeo manifesta inconsequia.

DISPUTATIO V.

DE OBJECTO, ET PERFECTIONIBUS DIVINÆ SCIENTIAE IN COMMUNI.

270 Duplices est objectum: alterum materiale, & alterum formale. Materiale est illud, circa quod tendit actus, qua de causa Thomistæ vocant illud objectum primarium. Alij vero pure terminativum. Formale est illud, quod moveat ad attingendum materiale: Quia de causa vocant illud Thomistæ objectum primarium; alijs vero specificativum, & motivum. Unde si objectum, circa quod tendit actus, moveat ad sui attingentiam, erit simul materiale, & formale: Sic actus, quo amo divinam Bonitatem propterea, attingit divinam Bonitatem, tanquam objectum materiale, & formale. Si objectum formale physice moveat producendo actum per se ipsum, vel per speciem ab ipso missam, dicitur objectum formale physice motivum. Quando nullum physicum prestat influxum, sed est solum objectiva ratio ipsius actus, quam neque redderet intelligens interrogatus, cuius prestat assensum, dicitur objectum formale intentionaliter motivum. Sic quia Deus ideo intelligit potius esse quam non esse Deitatem, & Trinitatem suam, quia vere ita est, hanc ipsam rationem reddere postulanti potest; adeoque ea ipsa intrinseca veritas est objectum formale intentionaliter motivum divinae cognitionis. Quando vero ita est ratio objectiva, ut verum sit per illam tolli indifferentiam, quam intellectus habeat, ut denominaretur ita cognoscens, dicitur objectum formale intentionaliter determinativum. Sic dicimus quasi a priori: Ideo Deus actu cognoscit peccatum, quia est peccatum: non est autem ideo peccatum, quia praesens cognoscitur a Deo. Si autem non determinet indifferentiam, manet in ratione objecti formalis intentionaliter motivi pure terminativi. Ceterum cum cognitio in Deo producta non sit, neque habeat indifferentiam, ut producatur, sed solum ut applicetur, vel non applicetur objecto contingenti, ratione sua contingentiæ, ut existat, vel non existat, ea de causa objectum, quod contingens non sit, non potest esse determinativum divinae scientiae.

SECTIO I.

De objecto materiali, & formali
divinae scientie.

scit: adeoque omnia praedicata divina sunt objectum materiale divinae scientiae. Ita omnes Catholici cum D. Thom. hic art. 3. Probat. 1. ex 1. ad Or. 2. dicente: *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei. Ad Hebr. 4. Omnia sunt nuda, & aperia oculus ejus;* ergo &c. Confirm. 1. Quia valde ignorans foret Deus, si objectum omnium pulcherrimum ignoraret, & non cognosceret omnia, quæ iu ipso sunt; ergo &c. Confirm. 2. Deus uto summe felix, fruitur summo bono, cumque ipse sit sumnum bonum, fruitur se ipso; sed frui nequit summo bono, si illud non cognoscatur; ergo &c. Confirm. 3. Si Deus se ipsum plene non cognosceret, nihil perfecte cognosceret; etenim cum omnia cognoscibilia connectantur cum Deo; incognito Deo nequeunt perfecte cognosci: Sed Deus omnia cognoscibilia perfecte cognoscit; ergo &c.

Probat. 2. Ostendendo simili eam cognitionem Dei esse sui comprehensivam, neque posse dari cognitionem comprehensivam Dei, quæ divina non sit: Illa enim est cognitione comprehensiva objecti, quæ totam ipsius objecti intrinsecam cognoscibilitatem exæquat: sed talis est cognitione, qua Deus se cognoscit: secus autem illa cognitione creata; ergo &c. Major patet, quia si cognitione est ita plena, ut totam intrinsecam objecti cognoscibilitatem exæqueret, tanta est cognitione in esse cognitionis, quantum est objectum merito perfectionis sua in esse cognoscibilis, in quo stat ratio cognitionis comprehensivæ: Min. vero probatur. Deus uto summe cognoscitivus non potest esse magis cognoscibilis, quam est cognoscitivus: cum etiam ut intrinsece summe perfectus, nequeat esse merito sui minus cognoscitivus, quam sit cognoscibilis; ergo cognitione, qua Deus se cognoscit, eaque sola est ita plena, ut totam sui objecti cognoscibilitatem exæqueret: atque adeo ita est comprehensiva, ut cognitione non divina non possit esse Dei comprehensiva.

Confirmatur & explicatur hæc ratio unum quodque Ens merito sui est cognoscibile secundum eam omnem virtutem, quam in se habet, sive in ordine ad cognoscendum, sive ad producendum, sive ad exigendum: adeoque ens limitatum, quod non solum est potens cognoscere limitate, sed etiam potens producere, & exigere, v. g. Homo, non potest esse merito sui

271 Auctio 1. Deus se ipsum, & omnia, quæ in eo sunt, propriæ, & comprehensivæ cognoscit. R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

G 2

272

273

Sui minus cognoscibile, quā sit potens cognoscere, potens producere, aut potens exigere: est autem minus potens cognoscere, quā sit merito sui potens cognosci, sive quantum est objectivē cognoscibilis; cūm non possit cognoscere, quomodo se habeat in esse continui, in esse liberē agentis, & sic de alijs. Hęc autem in summo cognoscēt evenire non possunt; cūm ratione sūmī in cognoscendo, debeat cognoscere summum in esse cognoscibilis; ergo Deus, solusque ipse per cognitionem, qua se summē cognoscit, cognoscit se, quantum merito sui cognoscibilis est: atque ad eō cognitio divina, ipsāque sola est Dei comprehensiva.

274. Quapropter Plurimi Theologi cum Herrera in Tractatu de Angelis duplē rerum naturalium comprehensionem distinguunt. Prima est perfectissima & supernaturalis, per quam res expresē attingitur secundum omnia sua prædicata constitutiva intimē penetrando eorum prædicatorum intrinsecam convenientiam, eorumque respectus, & potentiam ad naturalia, & creata, quā ad supernaturalia, & increata. Adeoque ut homo ita comprehendatur, debet intimē cognosci non solum in ordine ad effectus naturales, sed etiam ad supernaturale, nimirum ad visionem beatificam, quam potest per elevationem producere, ad gratiam habitualem, per quam potest supernaturaliter perfici, ad ipsum Deum, à quo potest cognosci, & à quo intrinsecē perficeretur, si cum eo esset hypotheticē unitus, & sic de alijs similibus: arque hoc modo nequit Angelus se ipsum, aut hominem comprehendere, sed solus Deus. Secunda comprehensio est naturalis, & minus perfecta consistens in cognitione entium purē naturalium in ordine ad alia entia creata purē naturalia, & ad respectus purē creatos, & naturales: ita ut Angelus ea cognoscat, quantum ipsa merito sui in ordine ad tales respectus sunt cognoscibilia: atque hanc comprehensionem concedunt angeloi prædicti auctores, eti nolint adhuc comprehensionem adeō perfectam angelo tribuere, sed cum majori restrictione. Unde multo minus poterit creatura aliqua comprehendere Deum.

275. Affero 2. Deus omnia cognoscit omni modo, quo verē cognoscibilia sunt; adeoque quæcumque res sive creata, sive increata est objectum materiale divinae scientiæ. Probarū primū, ex Scriptura: etenim *Esther* 14. dicit: *Domine qui habes omnium scientiam.* Ad *Hebr.* 4. *Non est illa creatura invisiibilis in conspectu ejus; omnia autem nuda, & aperta sunt oculis ejus.* *Eccl.* 23. *Domino enim Deo, antequam crearentur, omnia sunt agnita:* sic & post perfectum respicit omnia; ergo &c. Confirm. Si Deus objectum aliquod non cognosceret, vel

esset ex defectu cognoscibilitatis in objecto, vel ex debilitate potentia, vel quia argueret imperfectionem cognoscere objectum: sed ex nullo ex his capitibus deficere potest Deo aliquis objecti cognitio; ergo &c. Minor probat. Objectum quā objectum est cognoscibile: Intellectus divinus utpote perfectissimus, & nulla debilitate laborans debet cognoscere, quidquid verē est cognoscibile; nullum quidem ut falsum, & verum ut verum; ergo &c.

Probat. 2. Intellectus divinas debet esse summē cognoscitivus, sive summē perfectus in vi cognoscendi: aliter deficeret illi aliqua perfectio in esse cognoscitivi, adeoque non esset summē perfectus: sed intellectus sic summē perfectus se debet extendere ad cognoscendum omne cognoscibile, & omni modo, quo est verē cognoscibile; ergo &c. Probat. min. Intellectus summē cognoscitivus, & perfectus in vi cognoscendi debet esse ex se determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile: aliter si ex se non esset determinatus, ex se esset capax ignorantiae, quae cūm sit imperfēctio in linea cognoscitivi, repugnat ex terminis perfectissimo cognoscitivo: atqui ex eo, quod ex se sit determinatus ad cognoscendum omne cognoscibile, actu cognoscit omne cognoscibile omni modo, quo est verē cognoscibile; ergo &c. Confirm. Intellectui divino utpote summē perfectissimo cognoscendi, nulla deficit vis cognoscendi, sed si non cognosceret omne cognoscibile, & omni modo, quo est verē cognoscibile, deficeret ei aliqua vis cognoscendi; ergo &c.

Respondebis ex Aureolo apud Capreolum in 1. diff. 35. q. 2. Deum non ita cognoscere creature, ut ista formaliter terminent divinam cognitionem, sed solum denominative, prout cognoscit essentiam divinam, quae eminenter eas continet. Quod contra omnes Theologos hic auctor declarat exemplo se videntis in speculo: Hic enim, ait ille, non videret duo, scilicet imaginem, quae est in speculo, & se ipsum, sed solum vider formaliter imaginem, quae terminat visionem, & ratione imaginis formaliter vise videt denominativę se ipsum; quia denominat vīsus, licet formaliter revera non sit vīsus, sed sola imago. Contra tamen 1. Quia haec responsio pugnat contra scripturam, & rationes adductas; etenim si creature non solum sunt verē cognoscibiles in alio, sed etiam in se ipsis, si ita non cognoscerentur, non essent omnia nudæ, & aperta oculis Dei contra argumentum citatum n. 275. neque esset in divino intellectu vis summē, & perfectè cognoscitiva, quod dici non potest; ergo &c.

Contra 2. Nam exemplum adductum ab adverbiario potius confirmat nostram sententiam. Ideo enim videntis imaginem sūmī in speculo

tulo non videt se formaliter, quia visio non attingit comprehensivè ordinem, & respectum unius ad aliud: sed intellectus divinus comprehendens cognoscit omnipotentiam à n. 272.

quarens est virtus omnium productiva: ergo licet visio oculi limitata, formaliter sicut in imagine, cognitione Dei illimitata non sicut in omnipotencia, sed attingit creaturas potentes produci ab omnipotencia. *Contra 3.* Nequit comprehendendi perfectè virtus in ordine ad aliquem terminum, quin formaliter concipiatur ipse terminus; ergo non potest Deus perfectè comprehendere omnipotentiam, ut virtutem productivam creaturarum, quin concipiatur formaliter creature.

279. Affero 3. Nullum est objectum formale physicè motivum divinæ scientiæ: bene vere intentionaliter motivum. Objectum formale physicè motivum est illud, quod vel immediatè per se, vel mediataè per speciem sui producit cognitionem ipsius repræsentativam, ut constat ex num. 270. Atqui divina cognitione improducibilis est; ergo &c. Rursus objectum formale intentionaliter motivum ex eodem num. 270. est objectiva ratio affectuativa assensus, qui præstatur, quam nempè daret intelligenti si de ratione assensus rogaretur: sed hæc objectiva ratio necessaria est divinæ scientiæ, utpote prudentissimæ; DEUS enim si interrogaretur, cur afferat prædicta Petri non repugnare, optimè responderet, quia ipsa in se ipsis conspecta nullam involvunt contradictionem; ergo &c. Unde objectum formale intentionaliter motivum non debet movere, ut intelligens habeat formam cognitionis, quam antea non habebat, ut ex sinistra hujus vocis intelligentia censebat Aureolus judicans objectum intentionaliter motivum require respectum ad mobile physicum: solum enim requiritur, quod sit ratio affectuativa veritatis assensus, si intelligens de eo rogetur.

280. Affero 4. Scientia divina necessaria solum habet objectum formale intentionaliter motivum purè terminativè, secus autem determinativè. Probat: Objectum formale intentionaliter motivum purè terminativè est illud, quod ita est ratio objectiva, & affectuativa assensus præstiti, ut simul in intelligenti inveniat summam determinationem ad objectum illud cognoscendum: atque adeò indifferentiam non inveniat in intellectu ejus, ne actu denominetur intelligens tale objectum. Objectum vero formale intentionaliter motivum determinativè est illud, quod non solum est objectiva ratio affectuativa assensus præstiti, sed etiam determinat indifferentiam, quam re ipsa intellectus habebat, ut denominaretur intelligens: atqui intellectus divinus non habet indifferentiam, ne denominetur intelligens per scientiam necessariam: sed potius habet

summam determinationem: aliter scientia illa necessaria non esset; ergo &c.

Quapropter omnes veritates necessariae ex parte DEI, sive absolute sint, sive relativæ, sive creatæ, sive increatae sunt objectum formale motivum purè terminativum divinæ scientiæ. Ratio est, quia eo ipso, quod unaquæque sit veritas objectiva necessaria, ratione sui plenè sufficit ad affectuandum assensum sui. Quod autem creata veritas exigua sit, parum refert; nam quod major est perspicacia mentis, eo magis sufficit ad assensum quælibet veritas, et si minima, si tamen talis est in se: atqui perspicacia divinæ mentis est summa, & qua major excogitari verè non potest; ergo creata veritas, eti minima absque ulla imperfectione sufficere potest pro motivo formalis divinæ intellectus. Rursus si ea omnia, vel per necessariam identitatem, vel per necessariam connectionem, quam DEUS habeat cum illis, necessaria sunt ex parte Dei, intellectus ex se non est indifferens, sed summe determinatus ad ea cognoscenda; atque adeò illæ objectivæ veritates non tollunt indifferentiam, quam intellectus habeat, ne denominetur cognoscens ea objecta; ergo non sunt objectum formale motivum intentionaliter determinativum, sed purè motivum divinæ scientiæ. Unde cum ex parte sui necessarij identificetur DEUS cum omnibus absolutis, & relativis, & necessarij connectatur cum omnibus creaturis possibilibus, exinde hæc omnia sunt objectum formale motivum intentionaliter, & purè terminativum.

281. Auctus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum non quidem purè terminativum, sed etiam determinativum divinæ scientiæ. Probatur facile ex dictis. Sicut intellectus divinus, & ipse DEUS existitivè sumptus non est connexus cum existentia actuum nostrorum liberorum, sed indifferens, ut existant, vel non existant: ita etiam intellectus divinus est ex se indifferens ad cognoscendum eos existere, vel non existere: præterea nihil per se antecedit actu nostrum liberum, quod possit determinare Deum ad cognoscendum eum existere, cu omnia per se præsupposita indifferantia sint, ut voluntas nostra pro libito suo possit actu elicere, vel omittere: aliter non esset voluntas indifferens, & libera ad utrumque, ut infra constabit, ubi dicimus, quando prædefinitio, & prædestinatione conexæ cum actu sine per se ipso actu libero posteriora: atqui eo ipso, quod actu nostri liberi existant, jam non manet intellectus divinus indifferens, sed omnino necessitatus ad cognoscendum eos potius existere, quam non existere; ergo actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum, & determinativum. Ex dictis

283. Fit 1. Scientiam Dei esse verissimam, certissimam, & evidentissimam. Ratio est, quia scientia Dei habet omnem perfectionem suæ lineaæ sine imperfectione; ergo nequid disformatum objecto ut est; adeoque est verissima; ergo nequid relinqueret divinum intellectu hæsitantem circa veritatem assertam; adeoque est certissima: ergo nequid admittere obscuritatem: adeoque est evidentissima. Pater consequentia; Quia disformitas cum objecto, hæsitatio, & obscuritas sunt imperfectiones in linea cognoscendi; ergo ex eo, quod scientia Dei habeat omnem perfectionem suæ lineaæ, excludit has imperfectiones per oppositas perfectiones. Confirmatur scientia Dei, quam nihil scibile latet, est omnia ex illo. *all Hebr. 4. Omnia nuda, & aperta sunt oculis ejus.* Est infinita ex illo *Psal. 146. Sapientia ejus non est numerus.* Est evidentissima ex illo *Ecel. 23. Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem.* Et *1. Joann. 1. Deus lux est, & tenebrae in eo non sunt ulla.* Est certissima, & verissima ex illo *Proverb. 2.4. Qui inspectus est cordis, ipse intelligit, & servatorem anime nihil fallit.* Videatur August. lib. 1. de Doctr. Christ. c. 8. & lib. 11. de Trin. c. 14. Unde, licet respectu objecti contingens, quod à scientia divina denominatur cognitum, non sit sola scientia tota veritas conformitatis ex actu, & objecto, est tamen tota veritas infallibilitatis, cum ratione sui nunquam possit affirmare objectum aliter, ac est.

284. Fit 2. Deum cognoscere infinita; quia cognoscit omnes creature possibles; quæ in multitudine infinitæ sunt. Pro cuius intelligentia habenda præ oculis sunt principia, quæ unusquisque habet in Philosophia. Mente meam breviter innuam. Cenfeo igitur distinguenda duo genera collectionum; Alia enim est collectio pure objectiva; & alia collectio physicæ terminativa. Collectio pure objectiva nullam in se requirit determinationem compositibilitatis in existendo inter sua extrema: adeoque bene potest attingi ab actione se extende ad tales indeterminationes, quæ revera indeterminatae sunt: secus autem ab actione, quæ ad tales indeterminationes extendi non potest. Collectio vero physicæ terminativa cum terminum, seu finem habeat sibi præfixum, & compositibilem extra causas, non solum potest attingi ab actione se extende ad indeterminationes, sed etiam ab actione se solum extende ad rem determinatam. Exinde actio physicæ productiva rerum contingentium, ut pote dans esse rebus compositibile cum alijs, & determinatum, quod habet, cum expressiva non sit, solum potest se extendere ad collectionem physicæ terminativam, & finitam. Actio vero intentionalis cognoscitiva cu non solum se extendet, ad dandum rebus esse illud determinatum, quod habet, sed etiam ad exprimendam indeterminationem, & in compositibilitate, ut existant simul cum alijs, cum quibus coexistere

non possunt: ea de causa non solum potest cognitio cognoscere collectionem finitam, sed etiam collectionem infinitam.

Hæc est ratio à priori, quare, licet intelle^{285:} etus creatus posuit absque fictione cognoscere hanc universalem collectionem objectivam animal sub conceptu præscidente à rationali, & irrationali; non tamen potest Deus illam producere absque identitate cum rationali, & irrationali; quia nimis ea ratio objectiva est indeterminata: & potentia productiva non rendit ad rem contingétem indeterminatam, sed ad determinatam. Hæc etiam est ratio ex Augustino, Thoma, & Ex. Doctore, propter quam licet Deus cognoscat collectionem categoriacem infinitam possibiliū, quæ indeterminata, infinita, & sine fine est, non tamen potest illam producere. Audi Augustin. tom. 1. lib. 12. de Civ. cap. 18. ita discurrentem: Ita vero suis quisque numerus proprietatibus terminatur, ut nullus eorum par esse cuicunque alteri possit. Ergo & dispari inter se atque diversi sunt, & singuli quicunque sint sunt, & omnes infiniti sunt. Abst itaque, ut dubitemus, quid ei notus non sit omnis numerus, cuius intelligentia, sicut in psalmo canitur, non est numerus. Infinitas itaque numeri, quamvis infinitorum numerorum nullus sit numerus, non est tamen incomprehensibilis ei, cuius intelligentia non est numerus. Hæc August.

Exinde D. Thomas q. 2. de Veritate artic. 9. in corp. [concedo simpliciter, quod Deus cognoscit alia infinita absolute.] *Quod etiam habet Ex. Doctor disp. 29. metaph.* Ubi inter possibilia, & actualia rationem disparitatis à nobis datam assignat. Quando enim infinita Dei cognitione actu cognoscit infinita possibiliū, quæ actu nihil determinatae sunt à parte rei; sed infinitate divine cognitionis, quæ actu existit determinata infinita. Unde possibilia licet excludant compossibilitatem mutuā in ordine ad productionem, non illam excludunt in ordine ad cognitionem. Sic homo non excludit similitudinem cum leone in ordine ad sensationē, bene verò in ordine ad discursum. Sic assensus, & dissensus essentialiter incompossibilis quod aetalem utriusque simultanea existentiā, sunt compossibilis quod actualē utriuspi; simultanea cognitionem, atque à Deo, ut homine simul in eodem instanti cognoscuntur; licet, quia in se non habent determinationem ad simul coexistendum, non possint in eodem instanti simul produci. Cæterum quia ea indeterminatione inter solum assensum, & dissensum est finita, singula illius indeterminationis extrema designari successivè possunt, quod non potest ita fieri de infinita collectione objectiva, cuius extrema successivè numerari nequeunt. neque per successionem cognosci aut determinari. Quod plane fieri necessarium erat, ut constat ex dictis, ut ea collectio actu produceretur. Quomobrem implicatae, que ad esset in infinito categoriaci actu producto, nullæ sunt in infinito

infinito categorematico actu cognito: Sicuti implicantiae, quæ sunt in eo, quod assensus, & dissensus essentialiter incompossibilis simul producerentur, nullæ sunt in eo, quod actu cognoscantur.

387. Fit 3: nullum objectum cognosci à creaturâ efformante ens rationis universale, aut attinente carentias; quod à Deo non cognoscatur perfectiori modo, quam à creatura. Ratio est, quia cognitio, quæ vocatur entis rationis efformativa, in eo distinguitur à cognitione universalis effectiva; quod cognitio efformativa universalis, v.g. animal, attingit particularia in ordine ad connotatum commune, in quo convenient, quin de ullo particulari negat posse concipi in ordine ad aliud sui proprium connotatum, in quo disconveniunt, sed ab eo praescindit; adeoque habet objectum sui verificativum ex dictis à n. 215. Cognitio vero entis rationis efformativa attingit extrema realia, & cognoscibilia non solum in ordine ad praedicatum commune, in quo convenient, sed afferendo etiam nullam in illis extremis dari rationem inconvenientiae identitatis: atque adeo & unum esse aliud. Unde non habet objectum sui verificativum, sed sui essentialiter falsificativum ex dictis à n. 146. Quapropter siue virtuale non datur à parte rei, quia hoc significaret dari objectum à parte rei cognitionis praescindens, cum ea sola convenientia, sub qua à cognitione praescindente attingitur, ita ens rationis non datur à parte rei, quia hoc significaret dari objectum cognitionis singulis à parte rei, cum ea sola convenientia, & absque distinctione, quam habet ab objecto, de quo affirmatur.

388. Exinde sicut verum est dicere: omnis homo est animal, et si omne animal non sit homo: ita est verum dicere, omnis cognitionis efformativa entis rationis est falsa; et si omnis cognitionis falsa non sit efformativa entis rationis. Ratio est, quia ea sola cognitionis efformat ens rationis, quæ attingit objectum essentialiter falsificativum similis affirmationis, vel negationis; non vero quæ attingit objectum accidentaliter falsificativum: Unde ista cognitionis Petrus currit, licet sit falsa, non efformat ens rationis. Ista vero Petrus, prius currit, non currit, non solum est falsa, sed efformaret etiam ens rationis. Quare illa Dei loquutio *Deuter. 22.* *Videte, quid ergo sum solus, & non fit alius Deus prater me;* non efformat ens rationis, quia habet objectum sui verificativum perinde ac si diceret: *Quidquid extra me est, distinguitur realiter à natura divina, & Deitate.* Apprehensiones autem cum sint indifferentes, ut intellectus vere, vel falso annunciet, sunt etiam indifferentes, ut in his prævijs efformetur, vel non efformetur ens rationis. Ut latè docet Aristoteles *lib. 1. Periberm. cap. 1.* Sic prævia ista apprehensione secundus D E O, potest intellectus dicere, secundus Deus repugnat, & tunc non efformabit ens rationis: est enim

idem ac dicere, alia essentia, quæ cum Deo identificetur, repugnat: vel potest dicere: Alia essentia, quæ cum Deo identificetur, non repugnat. Et tunc efformaret ens rationis. Ceterum cum ea essentia, de qua affirmaret, in se esset cognoscibilis, esset in se realis, etenim quod ens reale non est, cognoscibile non est, ut sectione sequenti constabit in argumentorum solutione:

Quapropter quahodo affirmamus ens intrinsecè impossibile cognosci non posse, non exinde illud cognoscimus: sed cognoscimus naturam entis realis, cui soli convenit posse cognosci; falsum enim, ut falsum, nequit esse objectum intellectus, cum intellectus absentia nequeat falsum ut falso. Sic omnes dicunt, & vere, ens adequate distinctum ab omnibus possibili, & impossibili, nequit cognosci: ens omnino incognoscibile est impossibile, & nequit cognosci: Objectum nullo modo intelligibile est impossibile, & cognosci non potest, quin exinde inferatur, quod cognoscamus ens adequate distinctum ab omni possibili, & impossibili, vel quod cognoscamus ens omnino incognoscibile, aut omnino inintelligibile: sed solum infertur habere nos principia ad inferendum non esse incognoscibilia, quæ attingibilia sunt ab intellectu. Sic etiam dicimus, habere nos principia ad inferendum esse verè possibilia sub aliqua ratione, cum sint vera ea, quæ attingi possunt ab intellectu: arque adeo possunt esse reale verificativum alicuius propositionis. Sic objectum hujus propositionis, Petrus est lapis, est it se reale, cum realiter possit verificare hanc propositionem contradictionem, Petrus non est lapis: propositiones enim contradictiones attingunt idem objectum: sic objectum hujus propositionis: Hircocervus existit, verificat realiter istam: non existit hircus realiter identificatus cum cervo. Et sic de aliis.

Quando igitur intellectus efformat ens rationis, affirmat per identitatem unum praedicatum de alio: at identitas unius praedicati excludit realiter identitatem alterius, quod fieri non potest nisi per cognitionem falsam, & obscuram. Deus autem cognoscit ea duo extrema, & cognitionem confusam, non quidem confusa, sed per cognitionem claram, sicut cognoscit actum opinativum, non quidem opinative, sed clare comprehendendo naturam actus; & objecti attracti ab ipsis: Unde nullum est objectum D E O incognitum, neque quod possit cognosci à creatura, & non possit cognosci à D E O. Sive ex illis, quæ attingit creatura, quando efficit universaliter, vel quadro efformat ens rationis. Eadem doctrinia applicanda est carentijs; nam si in rigore metaphysico loquamur, carentiae non sunt formaliter aliquid, sed præcisæ, rem non dari. Unde dicere: datur carentia Petri, pertinet est ac dicere: non datur Petrus: cum enim

pro-

Propositiones conraddictoriæ idem habeant objectum, istæ propositiones Petrus existit, Petrus non existit, sunt ejusdem objecti, solumque distinguuntur ex diverso modo tendendi actus in idem objectum: atque adeò verificativum hujus actus Petrus non existit, non est carentia aliqua, quæ existat, sed est Petrus, qui non existit.

291. Sic etiam ista propositio: Ante Deum nihil fuit, non verificatur per carentiam aliquam, quæ fuerit ante Deum, sed per prædicata realia, quæ ante Deum non potuerunt esse: Ut enim concipiamus rem formaliter desicere, non debemus conciperé ullam entitatulam, quæ sit formalis defectus rei; sed sat est concipere entitatem rei, quæ non est, licet, ut effectivè sit, indigat causa, à qua sit. Etenim si intelleximus concipiāt nullum omnino ens, sive positivum, sive negativum dari in rerum natura, eo ipso concipiāt carentiam Petri. Unde carentia formalis Petri non stat in aliquo, quod sit non esse Petri, sed præcise in eo, quod Petrus non sit, licet carentia argutiva sit in voluntate Dei non producendi, vel destruendi, vel in divina scientia cognoscente Petrum non existere, aut in quovis alio incompossibili cum existentia Petri. Cum autem Deus omnia cognoscat, sive existentia, sive non existentia, cognoscit res earumque carentias. Quod perinde ac cognoscere illas, quando existunt, vel non existunt.

S E C T I O II.

Solvuntur Opposita contra objectum materiale.

292. **O**bijc. i. contra i. assertionem: Scientia uestralis imbibit relationem, & respectum ad suum objectum: sed scientia Dei non dicit relationem ad ipsum Deum: Relatio enim ad objectum dicit distinctionem realē ab objecto; ergo Deus nequit esse objectum suæ scientie. Propter hoc argumentum P. Erize alias doctus disf. 4. cap. 2. num. 6. Negavit essentiam divinam esse objectum scientiae Dei. Resp. tamen dist. maj. Relationem, vel physicam, vel purè intentionalem conc. semper physicam neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia Relatio intentionalis stat præcise in representatione vitali, quæ cum ille possit non solum aliorum, sed sui, non requirit aliam distinctionem ab objecto, quam rationis, sive ex modo concipiendi, ut patet in ista cognitione; qua cognitio in ratione communi ens creatum, quæ attingit se ipsam, in ea, quæ cognoscit cognitionem in communi, quæ se ipsam sub ea ratione communi representat. In hac definitione definitionis Oratio explicans essentiam rei, quæ definit se ipsam, & sic de millesi alijs. Eodem sensu cognitio dicitur imago formalis, & intentionalis objecti, quæ nullam requirit distinctionem realē ab objecto. Quam-

obreū axioma illud Augustini ex objecto & potentia paritur notitia, solum intelligitur de objecto realiter distincto à cognitione crēata, non autem de cognitione divina, quæ cū sit incauta, nullius objecti potest esse partus. Sic D. Thomas in Quæst. disf. P. 2. q. 2. quæ est de Scientia Dei art. 2. hæc habet: *ad tertium dicendum, quod similitudo, quæ est relatio realis, distinctionem rerum requirit, sed ei, quæ cestrationis relatio tantum, sufficit in similibus distinctione rationis,*

Objic. 2: Cognitio, quæ nihil cognoscat 293*ab ipsa*, videtur inutilis, & facta: atqui cognitio, quæ DEUS se cognoscet, nihil cognoscet distinctum ab ipsa: ea enim identificatur cum omnibus divinis prædicatis, sive absolutis, sive relativis; ergo &c. Confirm. ex Aristotele lib. 2. Magmor. c. 18. text. 5. dicente: *Nam si quid quam aliquid inspiciet, iderit melius. Hoc vero absursum est, ut se quidquam melius habeat Deus: ipse igitur se inspiciet. At hoc delirium. Nam homini, qui se sumpsiciat, ut pote attoxito inclamamus; ergo &c.* Confirm. 2. ex D. Thoma q. 1: in 1. 2. art. 1. ad 2. dicente: *Objectum voluntatis est finis, sicut objectum visus est color, unde sicut impossibile est, quod primum visibile sit ipsum videre, quia non videre est alienus objecti visibilis, ita impossibile est, quod ipsum appetibile, quod est finis, sit ipsum velle: sed eadem est ratio de cognitione, & ejus objecto;* ergo &c.

Resp. dist. maj. Quæ nihil cognoscat distinctū ab ipsa neq; ex actualibus, neq; ex possibilibus transeat, solum ex actualibus neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Quia cognitio divina necessestria non solum cognoscit prædicata divina existentia ab æterno, sed etiam creaturas possibles potentes existere in tempore; ut constat à n. 257. adeoque jam habet objectum realiter ab ipsa distinctum. Dixi transeat major; quia omnino falsa est: quando enim cognitio non solum est explicabilis per istum conceptum expressio sui, sed per alios valde diversos, nimurum per esse ens à se illimitatum, æternum, infinitum &c. nequaquam est inutilis, quamvis sit fui ipsius cognitio. Ad primam Confirmationem neg. conseq. Quia Aristoteles destinatus lumine fidei, non bene poterat circa divina prædicata discurrere: atque adeò in his, quæ eo loco cit. dixit, neque affirmat, neque negat, sed dubitat; ita enim prossequitur: *Quid igitur Deus inspiciat, omittamus; neque de eo, quod sibi Deus satis sit, consideremus, sed de homine. Eam autem Philosophi dubitationem vanam proisus fuisse constat, quia Deus, quæ Deus non potest non frui summo bono, quo nequaquam frueretur, si seipsum non cognoscet: Hæc autem ratio nequaquam militat in homine, ut per se est evidens. Ad secundam Confirmationem dist. min. Eadem est ratio de cognitione finita, omitto; de infinita, quæ se ipsa est summum bonum neg. min. & con-*